Herbert Hommes

Herbert Hommes is geboren op 15 januari 1922 in Groningen. Hij was de zoon van Johannes Hero Hommes en Christine Jordens. Hij kwam uit een gezin met drie kinderen. Zijn vader werd in 1926 geneesheer-directeur en chirurg van het nieuw opgerichte RK ziekenhuis St. Lucas in Winschoten. Het gezin woonde eerst op de Burg. Venemastraat en verhuisde in 1939 naar Stationsweg 11.

Op 26 maart 1918 werden *De Winschoter Padvinders* opgericht en ze kreeg in 1925 de naam St Vitus. In december 1933 sloot de groep zich aan bij De Padvinders Vereniging Nederland (PVN). Zijn vader zat in 1933 en 1934 in het bestuur van de Sint Vitusgroep in Winschoten. Herbert was samen met zijn broertje Wim (1926) actief bij de groep. De groep nam in 1937 deel aan de 5e Wereld Jamboree in Vogelenzang. Herbert ging naar het gymnasium en deed in 1940 eindexamen.

Maarten Hartgerink, Pieter Oosterlee, Herbert Hommes en Ad Boers gingen in september 1940 medicijnen studeren aan de Rijksuniversiteit Groningen. Pieter en Ad kwamen uit Nijmegen en waren daar voortrekker bij de Groenewoudgroep. Maarten werd vaandrig (scoutsleiding) bij de Rabenhauptgroep in Groningen van de Padvinders Vereniging Nederland. Hans van der Leeuw, student scheikunde, was hier twee jaar eerder al vaandrig geworden.

Pieter ging al vrij snel weer terug naar Nijmegen waar hij bij zijn ouders ging wonen. Op 6 februari 1943 doken ook Ad en Herbert onder in Wilp. Omstreeks 20 februari 1943 schreven Ad en Herbert aan Hans de Leeuw, vertegenwoordiger van de Groninger studenten in de 'Raad van Negen', een brief, waarin zij de noodzaak betoogden een illegaal blad te uit te gaan geven, waarin bezinning op naoorlogse problemen hoofdzaak zou zijn.

Op 13 maart 1943 werd de loyaliteitsverklaring ingevoerd. Studenten moesten deze ondertekenen en daarmee beloven dat ze zich zouden *'onthouden van iedere tegen het Duitse Rijk [...] gerichte handeling*'. Wie voor 10 april 1943 niet tekende, mocht geen college meer lopen en mannelijke studenten die niet tekenden, moesten zich in Ommen bij de Arbeitseinsatz melden. Als de weigeraars dat niet deden, zouden er represaillemaatregelen tegen hun familieleden worden genomen. De bezetter arresteerde ongeveer 3.500 weigeraars, die naar Duitsland werden gestuurd. Om de studenten in Groningen voor razzia’s te behoeden bedachten Piet, Ad en Herbert een studenten-waarschuwingssysteem om te waarschuwen voor razzia's.

Piet weigerde de loyaliteitsverklaring te ondertekenen en dook net als de overige weigeraars onder. Hij verbleef in Nijmegen op hetzelfde adres als de leider van de Orde Dienst (O.D.), Frans van Burken.

Toen begin maart 1943 de campagne tegen de loyaliteitsverklaring begon, kwamen Hommes en Boers weer naar Groningen. Medio april 1943, omstreeks het einde van deze actie,

begonnen de plannen voor een illegaal blad vaster vorm aan te nemen. Er werd een vaste kern gevormd, met naast Hans, Ad en Herbert, ook medescout en medestudent Maarten, oud-redacteur van het Groninger studentenblad *Der Clercke Cronike*. In juli 1943 verscheen *De Ploeg* voor de eerste maal. De oplage van 500 exemplaren werd aan vaste adressen toegezonden. Het blad werd verspreid via een dertigtal contactpunten in het land. Mogelijk was Pieter Oosterlee het Nijmeegse contactpunt.

Tot december 1943 kwamen vijf nummers uit. Daarna ontstonden moeilijkheden, doordat de drukkerij van W. Overeem in Deventer, waar *De Ploeg* werd gedrukt, wegens arrestaties ontruimd moest worden. Na augustus 1944 verscheen geruime tijd geen nieuw nummer. De bevrijding leek in zicht en er hadden huiszoekingen op adressen van *De Ploeg* plaatsgevonden, waarschijnlijk door arrestatie van enkele ondergedoken studenten te Groningen. Hartgerink dook onder in Norg, Hommes in Beilen. Toen de bevrijding uitbleef en de verbindingen in de Ploeg-groep eind 1944 weer waren hersteld, werd nog overgegaan tot de uitgave van twee nummers.

Op initiatief van Hans van der Leeuw werd in januari 1945 de uitgave van het *Oranje-bulletin* en de *Oranjebode* gestart door de nog in het noorden vertoevende medewerkers van *De Ploeg*, die daarbij onmiddellijk een aantal andere medewerkers aantrokken. De praktische uitvoering van het Oranje-bulletin berustte bij Maarten Hartgerink. Omdat er in 1945 vrijwel geen regerings-instructies meer werden gegeven, bevatten de nummers bijna alleen oorlogsnieuws. Voor het stencilen werd gebruik gemaakt van de ondergedoken stencilmachine van het (opgeheven) studentencorps. De praktische uitvoering berustte bij F.J. Loomeijer en Herbert Hommes.

Ook zijn vader en oom Hendrik Willem Jordens waren actief in het verzet. Zijn vader was onder andere de plaatselijke commandant van de Orde Dienst in Winschoten. In september 1944 moest hij onderduiken omdat verschillende leden van de Orde Dienst opgepakt werden. Vlak daarna werd zijn ouderlijk huis door de Sicherheitsdienst leeggehaald. Zijn vader bleef tot 15 april 1945 ondergedoken. Zijn medeverzetsstrijder Ad Boers dook bij zijn oom onder en ze werden samen gevangen genomen en als represaille maatregel gefusilleerd.

Na de oorlog trouwde Herbert op 25 maart 1961 met Jantje Ferwerda (1924) en ze ging wonen in Amsterdam. Hij werd zenuwarts en psychoanalyticus en overleed op 3 februari 2005 in Amsterdam

Meer informatie

Ondergrondse Pers 1940-1945 · A t/m H
Herbert Hommes (1922 - 2005) - Genealogy
Johannes Hero Hommes (1895 - 1963) - Genealogy
Online Familieberichten; Overleden: Herbert Hommes (03-02-2005)
Indexen Archief Amsterdam
Wierden, monument aan de Almelosestraat - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei
Nijmegen, Herdenkingsplaquettes Stedelijk Gymnasium Nijmegen - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei
De Ondergrondse Pers, derde druk



Waakt; orgaan der Padvinders Vereeniging Nederland, jrg 1, 1934, no. 3, 1934 » 1934-02 - Pag. 11 | Delpher
Waakt; orgaan der Padvinders Vereeniging Nederland, 1933, 1933 » 1933-12 - Pag. 11 | Delpher
Oorlogsdoden Nijmegen 1940-1945 - M.A. Boers
Boekje 50 jaar St.Vitus, 1918-1968, Hopman A. Nieborg.
Winschoter courant » 13 jul 1940 - Art. 19 | Delpher
Archief St. Vitusgroep, Winschoten

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.